

1.

UVOD

Da bi se detaljno razradila i analizirala tema ove doktorske disertacije, „Mjesto i uloga EU u globalnom poretku”, potrebno je opredijeliti se za vremensku prizmu kroz koju ćemo posmatrati EU kao glavnog aktera ove analize, znači u periodu 2010 i 2011. godine, kada je ovaj rad stvaran, Evropa a samim tim i Evropska Unija je prolazila kroz blago rečeno turbulentan period svoje egzistencije. Naravno, nije samo Evropa prolazila kroz uzburkavanje, nego cijeli svijet. Kada govorimo o globalnom poretku, potrebno se osvrnuti na elemente koji okružuju Evropu kao i parametre unutar kojih Evropa treba da egzistira, odnosno funkcioniše. Najsvježiji događaj koji je potresao svijet, a i samim tim Evropu, je Velika finansijska kriza. To je događaj koji je temeljno promijenio način života za milione ljudi, ali ne samo način života već ophođenja prema životu i prema drugim ljudima. Kako vrijeme nije linearan pojam nemoguće je vektorski odrediti ulogu EU u globalnom poretku, ali je moguće definisati. To će biti i cilj ovog rada. Koristeći se historijskim, empirijskim, komparativnim, analitičkim (deduktivnim i induktivnim) metodama pokušat ćemo da preciziramo mjesto i ulogu EU u globalnom poretku. U savremeno doba moć jedne države (u našem slučaju Unije) definiše više ekonomska moć nego vojna sila ili neki drugi parametar koji je bio od relevantnijeg značaja do nedavno. Kako bi EU i dalje nastavila sa efektivnim funkcionisanjem sa svojim susjedima, a i između svojih članica, potrebno je imati čvrst ekonomski temelj. Kako je EU u svojim začecima bila konceptualizirana kao ekonomska zajednica možemo tako i danas da je posmatramo, ali ne u totalu naravno. Bitno je reći da je pojava globalizacije u potpunosti promijenila ton i pravila igre na međunarodnoj sceni, a može se čak ići tako daleko i reći da je promijenila i samu igru. Sa sve većim nivoima među-povezanosti i među-zavisnosti između država odluke postaju kompleksnije, odgovori postaju teži i kalkulacija je sve više. Upravo iz navedenih razloga finansijska kriza je imala efekat rušenja kuće od karata kada je nastala. Mada ima bezbroj primjera posljedica globalne ekonomske krize mi ćemo se bazirati na one koji su imali najveći odjek na EU, dakle one u SAD-u i Evropi. Naravno, postoji i druga dimenzija fokusiranja na ova dva svjetska giganta, a ona je svakako termin „zapadni svijet” kakvim se i smatra EU i SAD. Kroz historiju su Evropa i Amerika blisko povezani. Uostalom Ameriku je otkrio evropljanin, a i u savremeno doba je ogromna količina interakcija na relaciji SAD – Evropa na svim nivoima. Tako sa sve većom globalizacijom dolazi do

disperzije tih interakcija ali se u posljednje vrijeme SAD i EU manje više smatraju jednim zajedničkim blokom ili entitetom, na globalnom makro nivou. Dok je analiza dejstva finansijske krize na SAD urađena na nivou cijele SAD, naša analiza odjeka finansijske krize na zemlje članice EU se može učiniti iz bliza na personalnijem nivou. Kako BiH nije član Evropske Unije ne možemo za sebe koristiti termin “mi” kada govorimo o EU, mada se može reći da to baš u potpunosti nije tako. Naime, Bosna i Hercegovina kao i sve zemlje ex-Jugoslavije su uložile enormne količine sredstava i vremena kako bi ušle u EU. Imajući ovo u vidu svako svjesno, svojevrijedno pozicioniranje vlastite države izvan EU bi bilo defetističkog karaktera. Radi ovog stava će se kroz djelo prožimati potpuna evropska perspektiva. Dakle, nakon definisanja i razrade predmetne problematike potrebno je pristupiti analizi prikupljenih podataka, te eventualnom iznalaženju rješenja, ako ga ima i ako je uopšte moguće. Cilj svakog naučnog djela bi trebao da bude inovativne naravi, tako i ovog djela. Uz zaključke koji će biti izneseni u ovom radu za očekivati je da će biti i dejstva po pitanju istih, jer ako ih ne bude onda će ovo, a i svako „neiskorišteno” djelo, postati mrtvo štivo. Naravno, dati sveobuhvatno rješenje na ovako krupan problem, kao što je finansijska kriza veoma je ozbiljan posao. Usmjerenje same EU i BiH, se ne može iznijeti u jednom radu ali, dio problematike koji će biti obrađen će svakako dati ciljane stavove i moguća rješenja. Analizirati ćemo samo najpogodnije zemlje, one koje bi eventualno mogle radi svoje stagnacije predstavljati svojevrsnu kočnicu za daljnji napredak EU, sa svojim sadašnjim a i budućim zemljama članicama. Dakle, da bi se dao potpun odgovor na pitanje naše teze, potrebno je napraviti sintezu podataka iz sveobuhvatnih elemenata spektra analize finansijske krize, globalizacije, a prevashodno i samog okvira EU i njenog eventualnog poboljšanja. Kako je cilj EU, a i svake druge globalne unije, unaprjeđenje života i životne sredine pokušati ćemo dati i osvrt na rješenje ne samo za EU nego i za globalni tok stvari. Prije nego što se krene dalje sa bilo kojom vrstom analiza, mora se definisati, dovesti u red vlastita kuća, EU od eventualnih funkcionalnih poteškoća do temeljnih problema sa kojim se eventualno EU susreće i može susresti.